

BARTOŠOVÁ, Markéta: Vstup České republiky do Evropské unie v *Sudetendeutsche Zeitung* a *Sudetenpost* od prosince 1997 do června 2004. Diplomová práce předložená k obhajobě na Institutu mezinárodních studií UK-FSV. Praha 2011, 119 s.

Diplomová práce M. Bartošové je zpracováním velmi zajímavého, z povahy věci pouze interdisciplinárně uchopitelného tématu, jehož rozměr jen stěží může postihnout obvyklá mediální analýza, jakkoliv i ona je zde legitimně aplikovanou metodou (již autorka uplatnila i u jiné kvalifikační práce v rámci svých předchozích studií na IKSŽ). Společným, nepříliš průlomovým zjištěním historiků (a historiků médií především) a mediálních odborníků je faktum, že média realitu nejenom odrážejí a zrcadlí, nýbrž že ji ve výrazné míře ovlivňují a vytvářejí. Jde o to, aby tato skutečnost pronikala i do příslušných vědeckých projektů, aby nevznikaly pouze (stále) velmi oblíbené práce popisující jak se událost (či jev) „x“ odráží v periodiku „y“ ve vymezeném časovém období. Autorka se bezpochyby pokusila jít nad rámec takto formulovaných prací a kombinovala dvojí metodologický přístup – kvantitativní (s obsahovou analýzou, založenou na měření množství určité veličiny v reprezentativním vzorku vybraných mediálních obsahů) a kvalitativní, kde zvolila metodu kritické diskurzivní analýzy. Je si přitom vědoma limitů dané volby (s.14-15), méně již možností a šancí, jak takto formulovaný výzkum zařadit – zde již spíše v mediálněhistorickém smyslu – do širších politicko-, kulturně- a sociálněhistorických kontextů.

Ke specifickým znakům tištěných médií vydávaných německými vyhnaneckými organizacemi (zde orgán Sudetoněmeckého krajského sdružení *Sudetendeutsche Zeitung*, resp. analogické periodikum rakouské – *Sudetenpost*) patřil a stále patří zvýšený zájem o konfliktní česko-(sudeto)německo-rakouská „místa paměti“, zejména pak o tzv. Benešovy dekrety. Problematika evropské integrace, resp. vstupu ČR do EU, se zde tedy trvale a rituálně propojuje s parciálními, vyhnanci silně formulovanými a částí veřejnosti intenzivně vnímanými tématy, které přitom s obsahem 31 vyjednávacích kapitol při vstupu ČR do EU bezprostředně nesouvisely. Ze strany vyhnaneckých organizací (SL, SLÖ) však byla tato témata hlasitě spojována s domnělou (ne)zralostí ČR pro EU, její (ne)kompatibilitou s široce interpretovaným „řádem evropských hodnot“ a samozřejmě pak instrumentalizována s cílem prosadit tradiční vyhnanecké postuláty, včetně realizace tzv. práva na vlast a zrušení tzv. Benešových dekretů.

Výsledky autorčiny pečlivé analýzy, jejíž detailní sledování je možné jen s příloženou „kódovací knihou“, na první pohled nijak nepřekvapují: obě periodika hájí důsledně zájmy obou hlavních vyhnaneckých organizací, rezignují na základní informační kvalitu zpravodajství, neoddělují fakta od názorů atd. Potvrdila se i teze, že tato periodika (resp. i příslušné organizace) se snažily agendy rozšíření EU využít pro své cíle velmi úporně a intenzivně a že tuto agendu zúžily na problematiku tzv. Benešových dekretů. Dílčí výsledky jsou velmi zajímavé, např. že předpoklad, že „zrušení Benešových dekretů budou *Sudetendeutsche Zeitung* a *Sudetenpost* ve většině článků prezentovat jako podmínku vstupu ČR do EU“ se nepotvrdil v plné míře, resp. platí pouze pro radikálnější a méně významné rakouské periodikum. Cenná je i diskursivní analýza a zachycení základních obrátů, figur a stereotypů, které se zpravidla přelévají z těchto periodik (resp. zpátky do nich) do/z širšího vyhnaneckého diskursu a jeho prostřednictvím též do dalších konzervativních médií,

politických stran atd. V centrálních médiích obou „landmanschaftů“ však můžeme sledovat jejich koncentrovanou a ustálenou podobu, která v průběhu sledovaného období již nepodléhala erozi či destabilizaci. Autorka empiricky doložila základní shody a rozdíly mezi nimi a zprostředkovala - zejména pro historiky médií – zajímavý materiál pro širší kontextualizaci „minulostní debaty“ na stránkách německého a rakouského tisku ve vztahu k ČR a jejím evropským ambicím.

Práce Markéty Bartošové je pramenně založena na pečlivých rešerších obou jmenovaných, běžně jen obtížně dostupných periodik, a na reprezentativním (samozřejmě nikoliv úplném!) souboru dalších pramenů a literatury. I pro její typ analýzy bylo nutné základní historické události a kontexty uvést do nejnutnějších souvislostí, autorka se však vyvarovala nesystémové polemiky s argumentací sledovaných periodik. To také nebyl cíl její práce. Ocenit je třeba i vnější vzhled práce, grafickou úpravu tabelárních partií atd. Diplomovou práci Markéty Bartošové doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci – v případě přesvědčivé ústní obhajoby – stupněm *výborně*. Navrhuji, aby se v ústní části obhajoby se autorka soustředila na formulaci shod a rozdílů mezi oběma sledovanými periodiky, resp. z toho nepřímě odvoditelných shod a rozdílů v politice a postojích SL resp. SLÖ. Pozornost by bylo možné věnovat i okruhu čtenářů a multiplikátorů (v kvantitativním i kvalitativním smyslu), kterým jsou tato periodika určena.

V Praze 8. června 2011

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.
Institut mezinárodních studií UK-FSV